

Životní příběh a etnologie – 13. 4. 2016

Historie oral history a biografické metody – ČR a Slovensko

- rozvoj po r. 1989
- před 1989 – besedy s pamětníky – omezené tematické zaměření
- po 1989 – tematika: holokaust, perzekvované skupiny v období totalitních režimů, etnické menšiny, postupně nejrůznější témata týkající se každodenního života a kultury ve 20. století

Historie

- Centrum orální historie při ÚSD AV ČR, v.v.i. – <http://www.coh.usd.cas.cz/> – od 2004 – (Miroslav Vaněk a spol.)
- Česká asociace orální historie: <http://www.oralhistory.cz/> (zal. 2007)
- Pracoviště Orální historie – soudobé dějiny na FHS UK Praha (od 2008) – <http://ohsd.fhs.cuni.cz/>
- Středisko orální historie, Pedagogická fakulta ZČU Plzeň (od 2009) – <http://sohizcu.webnode.cz/o-nas/>
- Historický ústav SAV – Elena Mannová

Sociologie

- časopis Biograf, FSV UK Praha
- Zdeněk Konopásek, Josef Alan, Miroslav Disman ad.
- Sociologický ústav SAV – Zuzana Kusá

Etnologie

- Bohuslav Beneš, Marta Šrámková, Jana Nosková, Sandra Kreisslová
- Etnologické rozpravy 1996, Hana Hlôšková, Monika Vrzgulová, Peter Salner, Zuzana Beňušková, Zuzana Profantová, Lubica Herzánová-Volanská ad.

Institucionální zázemí

- organizace:
 - Česká asociace orální historie – COHA – zal. 2006 (<http://www.oralhistory.cz/>)
- časopisy:
 - Biograf (od 1994 – Biograf bulletin, od 1996 Biograf), vychází dnes 3x ročně (online dostupný na: <http://www.biograf.org>)
 - Memo (od 2011) – <http://sohizcu.webnode.cz/memo-periodikum/>

Projekty, další instituce pracující pomocí biografické metody či oral history:

- **Gender studies – projekt Paměť žen** (<http://www.genderstudies.cz/>, <http://www.feminismus.cz/pametzen/>)
- **projekt SAMI SEBE** – biografická metoda – studium státního socialismu (Zdeněk Konopásek a kol.)
- **Post bellum** (<http://www.postbellum.cz/>) – Paměť národa
- **Ústav pro studium totalitních režimů** (<http://www.ustrcr.cz/>)
- **Antikomplex, z. s.** – výzkumy pohraničí (<http://www.antikomplex.cz/>)

Článek od Alessandra Portelliho: What makes oral history different? – otázky:

1. Co je zásadní charakteristika pramenů oral history?
2. Proč nelze pracovat jen s transkripty rozhovorů? Co v nich není zachyceno?
3. Co může do interpretace pramenů oral history vnést folkloristika?
4. Co říká Portelli o subjektivitě? K čemu se hodí prameny oral history především?
5. Jak je to se spolehlivostí pramenů oral history? (Srovnání písemné a ústní prameny)
6. Proč jsou prameny oral history kritizovány především?
7. Jakou má roli badatel při rozhovoru?
8. Jaké existují problémy při publikování rozhovoru?
9. Jaký je vztah narátor-historik? Kdo má jakou „moc“?
10. Jak je to se stranickostí v rozhovorech prováděných pomocí oral history?

Povinná literatura z hodiny:

HLÔŠKOVÁ, Hana (2013): Orálna história na Slovensku. K dejinám a teoretickým výsledkom. In: Botiková, Marta – Jakubíková, Kornélia – Hlôšková, Hana – Janto, Juraj: Výzkumné a metodické postupy současné slovenské etnologie. Brna: ÚEE FF MU, s. 62–84.

Další literatura – výběr:

ANTALOVÁ, Inge (2002): Videli sme holocaust. Bratislava: Nadácia Milana Šimečku, 132 s.

Etnologické rozpravy 3, 1996, č. 1 – první monotematické číslo časopisu věnované oral history a kolektivní paměti – etnologové, sociologové, historici.

FRÝDLOVÁ, Pavla (ed.) (1998a): Všechny naše včerejšky I. Paměť žen. Praha: Gender Studies Centre, 207 s.; FRÝDLOVÁ, Pavla (ed.) (1998b): Všechny naše včerejšky II. Paměť žen. Praha: Gender Studies Centre, 239 s.) + další knihy této autorky

KONOPÁSEK, Zdeněk (ed.) (1999): Otevřená minulost. Autobiografická sociologie státního socialismu. Praha: Karolinum.

KREISSLOVÁ, Sandra (2013): Konstrukce etnické identity a kolektivní paměti v biografických vyprávěních českých Němců. Na příkladu vzpomínek Němců na Chomutovsku. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.

NOSKOVÁ, Jana (2007): Reemigrace a usídlování volyňských Čechů v interpretacích aktérů a odborné literatury. Brno: Ústav evropské etnologie.

NOSKOVÁ, Jana – ČERMÁKOVÁ, Jana (2013): „Měla jsem moc krásné dětství.“ Vzpomínky německých obyvatel Brna na dětství a mládí ve 20. až 40. letech 20. století. Brno: Etnologický ústav AV ČR, Praha - pracoviště Brno.

SALNER, Peter (1997): Prežili holocaust. Bratislava: Veda, 189 s.

VANĚK, Miroslav – KRÁTKÁ, Lenka (eds.): Příběhy (ne)obyčejných profesí: česká společnost v období tzv. normalizace a transformace. Praha: Karolinum, 2014.

+ nesčetně dalších publikací Miroslava Vaňka